

INFOLOGS

2020. gada
7. aprīlis

LATVIJAS PAŠVALDĪBU SAVIENĪBAS ELEKTRONISKAIS IZDEVUMS

Nr. 15

Latvijas Pašvaldību
savienībā (2. lpp.)

Šonedēļ un turpmāk
(5. lpp.)

Eiropā un pasaulē
(6. lpp.)

LPS medijos (7. lpp.)

LPS iesaiste
likumdošanā (7. lpp.)

Informācija
pašvaldībām un
iedzīvotājiem (9. lpp.)

Liendienās – dabā!
(15. lpp.)

*Ar labām ziņām, stipru veselību un
pozitīvām emocijām pilnas Liendienas!*

LATVIJAS PAŠVALDĪBU SAVIENĪBĀ

Videokonference par sabiedrisko transportu un satiksmi ārkārtējās situācijas laikā

1. aprīlī Latvijas Pašvaldību savienībā (LPS) notika videokonference par sabiedrisko transportu un satiksmi ārkārtējās situācijas laikā, ko vadīja LPS priekšsēdis **Gints Kaminskis**. Videokonferencē piedalījās satiksmes ministrs **Tālis Linkaits**, Autotransporta direkcijas Valdes priekšsēdētājs **Kristiāns Godiņš** un Latvijas Pasažieru pārvadātāju asociācijas prezidents **Ivo Ošeniēks**.

Videoierakstu var noskatīties [šeit](#) un *YouTube* kanālā [šeit](#).

Videokonferences dalībnieki diskutēja par sabiedriskā transporta kustību, noteiktajiem ierobežojumiem un to ieviešanu krīzes laikā, kā arī par plānoto rīcību pēc ārkārtējās situācijas un nākotnē, lai nodrošinātu sabiedriskā transporta pieejamību.

Ministrs **T. Linkaits** uzsvēra, ka transports ir viena no krīzes visvairāk ietekmētajām nozarēm un starptautiskie pārvadājumi faktiski ir apstājušies. *"Situācija attīstās dienu no dienas, un tiek sekots līdz ekspertu rekomendācijām. Šobrīd nav skaidrības, kad ārkārtējā situācija varētu beigties, un ne noteiktība turpinās. Piesardzības pasākumus un zaudējumus, kas rodas pārvadātājiem, ieviešot ierobežojumus, finansē no sabiedriskā transporta pakalpojumu budžeta, līdz ar to tas viss tiek iekļauts*

kompensācijā, ko Autotransporta direkcija veic pārvadātājiem. Esam gatavi arī mainīt regulējumu un pieņemt operatīvus lēmumus Sabiedriskā transporta padomē. Esam gatavi atbalstīt gan privātos, gan valsts kontrolētos pārvadātājus. Aicinu pašvaldības atbalstīt savus uzņēmumus un, ja nepieciešams, vērsties Finanšu ministrijā ar situācijas skaidrojumu. Tad kopā ar Finanšu ministriju skatīsimies, ko katrā gadījumā varam darīt. Savukārt par repatriāciju: nogādāt pasažierus mājās ir valsts atbildība," skaidroja ministrs.

Savukārt **K. Godiņš** informēja, ka turpinās pasažieru pārvadājumu konkursa rezultātu vērtēšana un plānots ievērot visus noteiktos termiņus, lai 2021. gadā nodrošinātu kvalitatīvus un efektīvus pasažieru pārvadājumus. Tuvākajā laikā tiks apkopotī dati par pasažieru pārvadājumu apjomu martā.

I. Ošeniēks akcentēja nepieciešamību nodrošināt dīkstāves pabalstus arī pašvaldību pasažieru pārvadājumu uzņēmumu darbiniekiem, jo šajā laikā ir svarīgi saglabāt darbiniekus.

Reģionālo maršrutu autobusu pārvadātāji ir ieviesuši satiksmes ministra rīkojumā noteiktos ierobežojumus, kuru mērķis ir samazināt personu skaitu, kas vienlaicīgi atrodas vienā sabiedriskajā transportlīdzeklī. Sēdvietu skaita ierobežošanai pārvadātāji izmanto gan norobežojošas lentes un sēdvietu izvietojuma shēmas, gan tekstuālas un vizuālas norādes. Pasažierus par ierobežojumiem informē arī ar audiopaziņojumiem. Par to liecina Autotransporta direkcijas apsekošanas reidu rezultāti un satiksmes ministram Tālim Linkaitam sniegtā informācija.

Vairāku reģionālo maršrutu autobusus ir pieejami dezinfekcijas līdzekļi un cimdi, autobusa vadītājs no pasažieriem norobežots ar aizsargstikliem un norobežotas priekšējās sēdvietas. Autobusu vadītāji pasažierus informē par prasību ievērot distanci, lai samazinātu fiziska kontakta iespējas.

27. martā stājās spēkā satiksmes ministra Tāļa Linkaita rīkojums "Par sociālo distancēšanos un piesardzības pasākumiem sabiedriskajā transportā", kas nosaka ierobežojumus pasažieru pārvadātājiem,

pārvadājumu organizētājiem un pasažieriem. To mērķis ir ierobežot *Covid-19* izplatību Latvijā.

Pasažieriem atbildīgi jāizvērtē sabiedriskā transporta lietošanas nepieciešamība un tas jāizmanto tikai būtiskos gadījumos. Ja iespējams, braukšanai jāizvēlas laiks, kad pasažieru plūsma ir mazāka, bet īsiem attālumiem labāk izvēlēties citus pārvietošanās veidus.

Autobusus, kuros pārdod noteiktu biļešu skaitu, pārvadātājs drīkst pārdot ne vairāk kā pusi no sēdvietu skaita. Vadītājam ir tiesības atteikties iekāpšanu, ja pasažieru skaits autobusā var pārsniegt 50% no sēdvietu skaita.

Pasažieru pārvadātājiem ir uzdots ierobežot vienā braucienā atļauto pasažieru skaitu, nodrošināt transportlīdzekļa vadītāja distancēšanos no pasažieriem un pastiprināti dezinficēt transportlīdzekļu salonu. Tāpat pārvadātājiem audiālā vai vizuālā formā jāinformē pasažieri par piesardzības noteikumiem.

Satiksmes ministrija

Liene Užule,

*LPS Komunikācijas nodaļas vadītāja
padomniece sabiedrisko attiecību jautājumos,
Aino Salmiņš,
LPS padomnieks tautsaimniecības jautājumos*

Videokonference par valsts budžeta dotācijas izlietojumu izglītojamo brīvpusdienām

3. aprīlī Pašvaldību savienībā notika videokonference "Par valsts budžeta dotācijas izlietojamo brīvpusdienām izlietojumu", ko vadīja LPS padomniece izglītības un kultūras jautājumos **Ināra Dundure**.

Videoierakstu var noskatīties [šeit](#) un *YouTube* kanālā [šeit](#).

Videokonferencē piedalījās Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) Finanšu departamenta direktore **Marina Kosareva**, IZM Finanšu departamenta vecākā grāmatvede **Ieva Pētersone**, IZM Juridiskā un nekustamo īpašumu departamenta direktors **Raimonds Kārklīņš** un Izglītības kvalitātes valsts dienesta direktore **Inita Juhņēviča**.

Ināra Dundure,

LPS padomniece izglītības un kultūras jautājumos

Jautājumi un atbildes pašvaldībām

LPS savā vietnē www.lps.lv izveidojusi īpašu informatīvo sadaļu, kurā pašvaldības var apkopotā veidā saņemt informāciju par *Covid-19*, kontaktiem un ārkārtējās situācijas laikā noteiktajiem ierobežojumiem, veicamajiem pasākumiem, atbalstu, normatīviem un citu svarīgu informāciju pašvaldības ikdienas darbam. Sadaļa pieejama [šeit](#).

Liene Užule,

*LPS Komunikācijas nodaļas vadītāja,
padomniece sabiedrisko attiecību jautājumos*

LPS elektroniskā izdevuma "INFOLOGS" speciālizlaidums

Iznācis LPS iknedēļas informatīvā izdevuma "INFOLOGS" speciālizlaidums **"Darbs un dzīve Latvijā ārkārtas situācijas laikā"**.

Lai apkopotu pašvaldību labo praksi sabiedrības atbalstam krīzes situācijā un sniegtu to kā iedvesmu citām pašvaldībām, LPS sagatavotajā speciālizdevumā stāstīts par valdības, pašvaldību un vietējo kopienu rīcību Covid-19 dēļ izsludinātajā ārkārtas situācijā.

Sadaļā **"Valdības un ministriju informācija pašvaldībām"** lasiet par vienoto diennakts tālruni 8345 ar Covid-19 saistīto jautājumu noskaidrošanai un virtuālo asistentu jeb *Covidbotu*, ko savā vietnē var "iecelt" arī ikviena pašvaldības iestāde, ierobežojumiem tirdzniecības vietās un pircēju uzvedībai, ES finansēto atbalstu trūcīgajiem un maznodrošinātajiem un valsts apņemšanos segt pusi no pašvaldībās izmaksātajiem krīzes pabalstiem, atbalstu tautsaimniecībai un ES fondu projektu izdevumu līdzfinansēšanu, par to, kā Latvija māca un mācās attālināti, un kampaņu #Ēkultūra, kas aicina kultūras norises izbaudīt virtuāli, paliekot mājās, u. c.

Sadaļā **"Latvijas Pašvaldību savienībā"** informācija par LPS vietnē izveidoto īpašo informatīvo sadaļu "Jautājumi un atbildes pašvaldībām", situāciju Latvijā un pasaulē cīņā pret Covid-19 un mūsu dzīvi jaunajos apstākļos, kas atspoguļota arī visos beidzamajos LPS iknedēļas elektroniskā izdevuma "INFOLOGS" numuros, un LPS organizētajām videokonferencēm par pašvaldībām svarīgām un aktuālām tēmām, kuru ieraksti ir un būs pieejami LPS vietnes www.lps.lv sadaļā *Tiešraides, videoarhīvs*.

Sadaļā **"Pašvaldību pieredze ārkārtas situācijā"** sniegts kopsavilkums par dzīvi pilsētās un novados jaunajos apstākļos un apkopoti pašvaldību labās prakses piemēri.

Sadaļā **"Pozitīvi un ar smaidu"** ieskats atsevišķās rīcībās, kas atklāj mūsu cilvēku jaunradi, izdomu un spēju aktīvi darboties arī ārkārtas apstākļos.

"INFOLOGA" speciālizlaidums pieejams [šeit](#).

Gunta Klismeta,
LPS Komunikācijas nodaļas redaktore

ŠONEDĒĻ UN TURPMĀK

LPS Valdes sēde

LPS Valdes sēde notiks **7. aprīlī plkst. 10 attālināti** un tiks nodrošināta no Pašvaldību savienības.

Darba kārtība:

1. Par aktualitātēm *Covid-19* dēļ izsludinātā ārkārtas stāvokļa laikā – informēs LPS priekšsēdis **Gints Kaminskis**, LPS padomniece finanšu un ekonomikas jautājumos **Lāsma Ūbele**, LPS padomniece izglītības un kultūras jautājumos **Inā-**

ra Dundure, LPS padomnieks tautsaimniecības jautājumos **Aino Salmiņš** un LPS padomniece veselības un sociālajos jautājumos **Ilze Rudzīte**.

2. Par LPS sapulces un 31. kongresa atcelšanu – informēs LPS priekšsēdis **Gints Kaminskis**.
3. Par LPS Domes sēdes sasaukšanu 2020. gada 21. aprīlī attālināti – informēs LPS priekšsēdis **Gints Kaminskis**.
4. Par LPS Valdes pilnvarām krīzes laikā – informēs LPS priekšsēdis **Gints Kaminskis**.
5. Dažādi.

Gints Kaminskis,
LPS priekšsēdis

LPS videokonferences par aktualitātēm

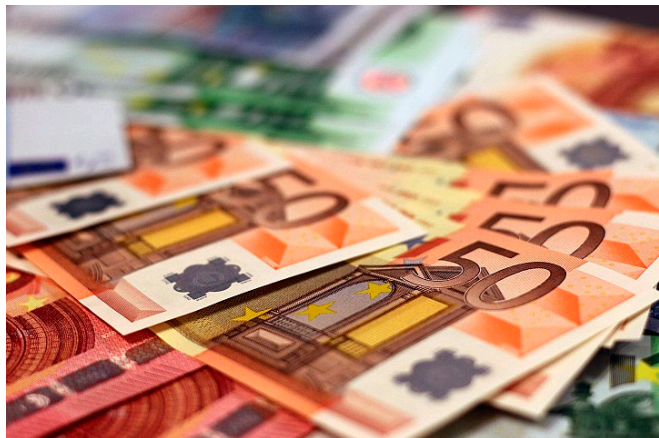
Krīzes laikā, kad valstī noteikti ierobežojumi *Covid-19* izplatības apturēšanai, LPS katru nedēļu organizē videokonferences par pašvaldībām svarīgām un aktuālām tēmām. Tiešraides laikā interesentiem ir iespēja tiešsaistē uzdot jautājumus. Visi videokonferenču ieraksti ir un būs pieejami LPS vietnē www.lps.lv, sadaļā *Tiešraides, videoarhīvs*. Lūdzu, sekojiet līdzi jaunākajai informācijai par plānotajām videokonferencēm LPS vietnē un [šeit!](#)

Liene Užule,
LPS Komunikācijas nodaļas vadītāja,
padomniece sabiedrisko attiecību jautājumos

EIROPĀ UN PASAULĒ

Eiropas pašvaldību asociāciju sniegtā informācija par finansēm Covid-19 krīzes laikā

Norvēģijas Pašvaldību asociācija apkopojusi informāciju no dažām Eiropas pašvaldību asociācijām par situāciju šajās valstīs dažādās sfērās. Zemāk informācija par finansiālo ietekmi un finansiālo palīdzību ārkārtas situācijas laikā Dānijā, Itālijā, Beļģijā, Apvienotajā Karalistē, Vācijā un Norvēģijā.

Dānijā valdība maksās līdz 75% no visām algām līdz 3000 eiro mēnesī, lai ierobežotu atlaišanu privātajos uzņēmumos, kurus pamatīgi ietekmē šābrīža situācija (noteikts, ka apgrozījuma samazinājums uzņēmumos ir vairāk nekā 30%, personāla samazinājums ir ap 50%). Mazajiem uzņēmumiem, kuri valdības lēmumu rezultātā ir uz laiku slēgti, piemēram, nepārtikas veikali, kafejnīcas, restorāni u. c., tiks segtas fiksētās izmaksas (galvenokārt īres maksa).

Itālijā valdība maksā atlaišanas pabalstus tiem, kuri tikuši atlaisti ārkārtas situācijas rezultātā. Itālijas valdība finansē vietējo un valsts nodokļu atcelšanu, bērna kopšanas atvaļinājumu, platjoslas savienojuma nodrošināšanu ierēdņiem un nodrošina platjoslas savienojumu skolām tālmācības nodrošināšanai.

Beļģijā pirmo mēnesi darba ņēmējiem, kuri ir dīkstāvē, maksā avansu 1450 eiro apmērā, mēneša izmaksas parasti ir 70% no algas. Flandrijas valdība paziņojusi, ka par darbiniekiem, kuriem noteikts pagaidu bezdarbs, apmaksās mājas enerģijas patēriņa rēķinus. Valonijā katrs uzņēmums,

kas šobrīd ir dīkstāvē, saņems 5000 eiro maksājumu. Briselē izmaksā 4000 eiro. Izsludināta virkne pasākumu ārstata un mazo uzņēmēju atbalstam: otrā un trešā ceturksņa sociālo maksājumu samaksas termiņš ir pagarināts līdz 15. decembrim, PVN maksāšanas termiņš ir pagarināts par diviem mēnešiem.

Apvienotās Karalistes valdība pēdējās divās nedēļās ir sniegusi daudzus paziņojumus par finansiālu atbalstu privātpersonām, uzņēmumiem un pašvaldību domēm, reaģējot uz krīzi. Tas ietver atbalstu uzņēmumiem, ieskaitot darba saglabāšanas shēmu koronavīrusa laikā, PVN un ienākuma nodokļa maksājuma atlikšanu, uzņēmējdarbības likmju "brīvdienas", mazo uzņēmumu grantu finansējumu un dotācijas dažiem mazumtirdzniecības, viesmīlības un atpūtas uzņēmumiem. Piešķirta 1,6 miljardu sterliņu mārciņu atbalsta dotācija pašvaldību domēm, lai palīdzētu tām reaģēt uz Covid-19 ietekmi visos to sniegtajos pakalpojumos, kā arī izveidots 500 miljonu eiro fonds, kas 2020. un 2021. gadā sniegs atbalstu, ieskaitot pašvaldību nodokļu atvieglojumus tiem, kam tas visvairāk vajadzīgs.

Vācijā Pašvaldību asociācija pieprasa ārkārtas palīdzības programmās iekļaut arī pašvaldību uzņēmumus, galvenokārt krīzes skartos, neatkarīgi no to juridiskās formas, lielākoties lidostas, ostas, kongresu centrus un organizatorus, peldbaseinus, kultūras iestādes.

Norvēģijas Pašvaldību asociācija ir lūgusi valdību kompensēt pašvaldībām un apgabaliem ienākumu nodokļa ieņēmumu zaudējumus un papildu izdevumus sakarā ar pandēmiju un mainītajām ekonomiskās attīstības tendencēm kopš valsts budžeta pieņemšanas. Parlaments šo lūgumu atbalsta.

Uz ārkārtas finanšu palīdzību attiecas ES valsts atbalsta noteikumi, kas var izraisīt kavēšanos un citus šķēršļus, jo sliekšnis, iespējams, tiek pārsniegts un nepieciešams informēt par valsts atbalstu. ES ir jāpieņem saudzīga pieeja, jāpārtrauc valsts atbalsta pamatnostādnes un uz laiku jāatļauj valsts atbalsts.

Ilze Rukute,
LPS komunikācijas speciāliste

LPS MEDIJOS

- 31. martā **LSM.lv; Latvijas Radio 1**: "Pašvaldības gaida likumu un noteikumu precizējumus" – LPS priekšsēža **Ginta Kaminska** dalība diskusijā raidījumā "Krustpunktā" ([šeit](#)).
 - 1. aprīlī **LETA**: "LPS diskutēs par sabiedrisko transportu un satiksmi ārkārtējās situācijas laikā" – par LPS organizēto videokonferenci 1. aprīlī Pašvaldību savienībā.
 - 1. aprīlī **LETA**: "Autotransporta direkcija ārkārtējās situācijas laikā turpinās pārskatīt reģionālo autobusu reisu apjomu" – par LPS rīkotajā videokonferencē apspriesto.
 - 1. aprīlī **LSM.lv; LTV**: "Kā ievērojam Covid-19 krīzes drošības pasākumus?" – LPS priekšsēža **Ginta Kaminska** dalība diskusijā raidījumā "Tieša runa" ([šeit](#)).
 - 1. aprīlī **LSM.lv; TV3 ziņas**: "Attālinātās mācī-
- bas: mācīšanās norit sekmīgi, taču izgaismojas arī problēmas" – LPS padomnieces **Ināras Dundures** komentārs (<https://skaties.lv/zinas/latvija/attalinatas-macibas-macisanas-norit-sekmigi-tacu-izgaismojas-ari-problemas/>).
 - 2. aprīlī **Delfi.lv**: "VUGD: masku un respiratoru sadalījums un prioritātes ar veselības aprūpi nesaistītām nozarēm ir noslēpums" – LPS priekšsēža **Ginta Kaminska** komentārs ([šeit](#)).
 - 3. aprīlī **LSM.lv; Latvijas Radio 1**: "Pašvaldības Covid-19 krīzē atliek nekustamā īpašuma nodokļa maksājumus" – LPS priekšsēža **Ginta Kaminska** komentārs ([šeit](#)).
 - 3. aprīlī **LSM.lv; Replay.lv; LTV 1 Panorāma**: "Kurš Covid-19 pacientus vedīs mājās? Ne valsts, ne pašvaldības nav gatavas to darīt" – LPS priekšsēža **Ginta Kaminska** komentārs ([šeit](#)).

LPS IESAISTE LIKUMDOŠANĀ

LPS atzinumi valsts likumu un politiku uzlabošanai

Latvijā izveidojusies prakse Ministru kabinetā (dokumentu saskaņošanas un pieņemšanas procedūrās) iesaistīt Latvijas Pašvaldību savienību, kam saskaņā ar likumu "Par pašvaldībām" vienīgajai ir tiesības paust pašvaldību kopīgo viedokli.

Rakstiskie atzinumi sākas ar konstatējumu – vai LPS

saskaņo vai nesaskaņo attiecīgo projektu. Abos gadījumos projektu virzītāji un dokumentu pieņēmēji var izvērtēt priekšlikumus tekstu uzlabošanai.

Oficiālā procedūra sākas ar Valsts sekretāru sanākumi, kurā izsludina valsts dokumenta projektu. Ja LPS pieprasa projektu atzinuma sniegšanai, tad visas pašvaldības tiek aicinātas paust savu viedokli. Gatavojot viedokli, LPS ņem vērā arī pašvaldību kopīgo stratēģiju un Eiropas vietējo pašvaldību hartā paustos vietējās demokrātijas principus.

LPS sniegtie atzinumi

Aizvadītajā nedēļā LPS sniegusi divus atzinumus par normatīvo aktu projektiem, un abi ir saskaņoti.

Nr.	VSS nosaukums	Nosūtīšanas datums	Izsludināšanas datums	Saskaņojums
1.	VSS-251 – Rīkojuma projekts "Par valstij piekrītošā dzīvokļa īpašuma Nr. 16 Viesītes ielā 47, Jēkabpilī, nodošanu Jēkabpils pilsētas pašvaldības īpašumā"	02.04.2020.	19.03.2020.	Jā
2.	VSS-252 – Rīkojuma projekts "Par valsts nekustamā īpašuma Krīvu ielā 11, Rīgā, pārdošanu"	02.04.2020.	19.03.2020.	Jā

LPS iepriekšējās nedēļās sniegtie atzinumi pieejami LPS interneta vietnē www.lps.lv, sadaļā *Par LPS/Atzinumi* jeb [šeit](#).

Saskaņošanai pieprasītie dokumentu projekti

2. aprīļa Valsts sekretāru sanāksmē izsludinātie projekti:

VSS-280 – [Rīkojuma projekts "Par finansējuma piešķiršanu Amatas novada domei autoceļa "Puškina krustojums–Celmiņi" posma seguma atjaunošanai"](#)

VSS-288 – [Noteikumu projekts "Grozījumi Ministru kabineta 2018. gada 20. februāra noteikumos nr. 95 "Noteikumi par valsts palīdzību dzīvojamās telpas iegādei vai būvniecībai"](#)

VSS-283 – [Rīkojuma projekts "Par valsts nekustamo īpašumu pārdošanu"](#)

VSS-284 – [Rīkojuma projekts "Par valsts nekustamā īpašuma Lielajā ielā 15, Kalnciemā, Kalnciema pagastā, Jelgavas novadā, nodošanu Jelgavas novada pašvaldības īpašumā"](#)

VSS-285 – [Rīkojuma projekts "Par zemes vienību Liepājas pilsētā piederību vai piekritību valstij un to nostiprināšanu zemesgrāmatā uz valsts vārda Finanšu ministrijas personā"](#)

VSS-302 – [Rīkojuma projekts "Par Krāslavas no-](#)

[vada pašvaldības nekustamā īpašuma "Pierobeža-2", Robežnieku pagastā, Krāslavas novadā, daļas pārņemšanu valsts īpašumā"](#)

VSS-303 – [Noteikumu projekts "Grozījumi Ministru kabineta 2014. gada 25. marta noteikumos nr. 161 "Kārtība, kādā novērš vardarbības draudus un nodrošina pagaidu aizsardzību pret vardarbību"](#)

VSS-286 – [Noteikumu projekts "Grozījumi Ministru kabineta 2016. gada 20. decembra noteikumos nr. 871 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.3.1. specifiskā atbalsta mērķa "Attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā" 9.3.1.1. pasākuma "Pakalpojumu infrastruktūras attīstība deinstitutionalizācijas plānu īstenošanai" pirmās un otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi"](#)

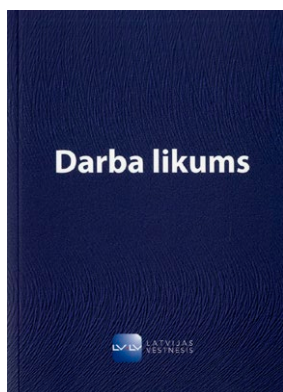
VSS-289 – [Noteikumu projekts "Par Latvijas Republikas valdības un Igaunijas Republikas valdības nolīgumu par savstarpēju palīdzību un sadarbību katastrofu novēršanā, gatavībā un reaģēšanā veselības jomā"](#)

VSS-287 – [Likumprojekts "Grozījumi likumā "Par piesārņojumu"](#)

INFORMĀCIJA PAŠVALDĪBĀM UN IEDZĪVOTĀJIEM

Par Darba likuma risinājumiem ārkārtas situācijas laikā

Ņemot vērā saņemtos jautājumus un papildus jau iepriekšpieejamajai informācijai dažādos kanālos, tajā skaitā LPS "InfoLoga" speciālizlaidumā ([šeit](#)), izklāstītajam, akcentējam:

Darba likumā (74. pants) definēts, kas ir dīkstāve, – "darba devējs darbinieku nenodarbina vai arī neveic darbinieka saistības izpildījuma pieņemšanai nepieciešamās darbības". Darba devējam ir pienākums izmaksāt darbiniekam atalgojumu par dīkstāves laiku, izņemot, ja dīkstāve radusies nodarbinātā vainas dēļ.

Jāuzsver, ka, pirms lemt par dīkstāves noteikšanu vai nenoteikšanu, svarīgi ir apsvērt visus risinājumus un iespējas, ko nosaka Darba likums. Tas paredz vairākus risinājumus (instrumentus), kas jau ir izklāstīti iepriekš, tajā skaitā "Infologa" speciālizlaidumā.

Viens no risinājumiem, kas vēlreiz jāuzsver, ir **darbinieka norīkošana darba līgumā neparedzētu darbu veikšanai** (Darba likuma 57. pants). Darba devējam ir tiesības norīkot darbinieku darba līgumā neparedzētu darbu veikšanai, lai novērstu nepārvaramas varas, nejauša notikuma vai citu ārkārtēju apstākļu izraisītās sekas, kas nelabvēlīgi ietekmē vai var ietekmēt parasto darba gaitu uzņēmumā. Tātad šo risinājumu var izmantot, kad ārkārtas apstākļi radījuši nepieciešamību pēc tūlītīgiem citiem darbiem.

Darba likums gan nosaka ierobežojumu termiņā: darbinieka nodarbināšana neparedzētos darbos var būt ne ilgāk par vienu mēnesi gada laikā, savukārt dīkstāves gadījumā norīkošana neparedzētos darbos – ne ilgāk kā uz diviem mēnešiem viena gada laikā.

Gads šīs normas izpratnē nav kalendārais gads,

bet gan laika posms, kas skaitāms no brīža, kad darbinieks jau vienreiz nodarbināts neparedzētā darba veikšanai, līdz nākamajai reizei, kad uzņēmumā ir radušās sekas, kuras jānovērš.¹

Atbilstoši tiesību normai darba devējs darbinieku var norīkot bez viņa piekrišanas ar vienpersonisku rīkojumu: nav jānoslēdz atsevišķa vienošanās vai jāveic grozījumi darba līgumā.²

Vienlaikus jāņem vērā izņēmums, kas noteikts Darba likuma 99. pantā attiecībā uz grūtnieces darba režīmu.

Informējam arī, ka tika apspriesta iespēja dot pašvaldībām un pašvaldību kapitālsabiedrībām tiesības ārkārtas situācijas laikā samazināt darba samaksu līdz 75% no atalgojuma darbiniekiem, kuri Covid-19 dēļ atrodas dīkstāvē. Tas neguva akceptu.

Uzdodot jautājumu pašvaldībām par labo pieredzi un piemēriem šajā ārkārtas situācijā, ar ko varētu padalīties, secināms, ka pieredze ir dažāda un tiek izmantota virkne Darba likumā esošo risinājumu, tajā skaitā, piemēram, darbiniekiem ar rīkojumu tiek noteiktas dīkstāves, pamatojoties uz Darba likuma 57. panta pirmo un otro daļu, t. i., darbinieku dīkstāves laikā norīko veikt darba līgumā neparedzētus darbus, piemēram, automobiļa vadītājs veic remontstrādnieka vai labiekārtošanas strādnieka darbus.

Jāatzīst, ka visi šie risinājumi ir samērā īslaicīgi un, ja ārkārtējā situācija būs ilgstoša, nāksies rast jaunus risinājumus.

Iespējams arī, ka kādā jomā regulējums var tikt mainīts vai kādi ierobežojumi atcelti un darbinieks var būt atkal nepieciešams.

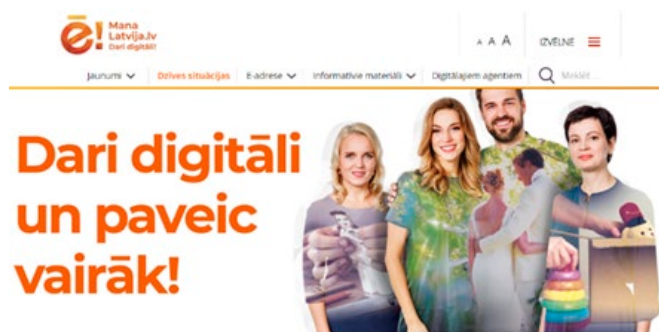
¹ Darba likums ar komentāriem, 2020. gads, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība.

² Turpat.

Vineta Reitere,
LPS padomniece juridiskajos jautājumos

VARAM aicina visus aktivizēt oficiālo elektronisko adresi

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM) aicina valsts un pašvaldību iestādes atbalstīt iedzīvotājus elektronisko saziņas rīku izmantošanā, lai atvieglotu saziņu ar valsts un pašvaldību iestādēm un saņemtu valsts pārvaldes publiskos pakalpojumus arī ārkārtējā situācijā.

VARAM atgādina, ka kopš 2018. gada ir izveidota oficiālā elektroniskā adrese jeb e-adrese, ko šobrīd iespējams izveidot ikvienam – gan fiziskai personai no 14 gadu vecuma, gan juridiskai personai. E-adrese ir drošs saziņas kanāls oficiālajai saziņai un dokumentu apmaiņai, e-adresē iespējams sūtīt arī ierobežotas pieejamības informāciju, izņemot ar statusu "Dienesta vajadzībām".

Ņemot vērā valstī izsludināto ārkārtējo stāvokli, VARAM lūdz iestādes arī nodrošināt, ka:

- to **amatpersonām un darbiniekiem ir aktivizēta:**
 - **e-adrese** un
 - kāds no **eParaksta risinājumiem** dokumentu parakstīšanai un e-identifikācijai;
- klientu apkalpošanā un iestāžu tīmekļvietnēs **iedzīvotāji tiek proaktīvi informēti par iespēju aktivizēt oficiālo elektronisko adresi oficiālās saziņas ar iestādēm un valsts pakalpojumu saņemšanai**, kā arī nepieciešamības gadījumā nodrošināts atbalsts iedzīvotājiem e-adreses aktivizēšanā.

Informācija par e-adreses aktivizēšanu un lietošanu ir pieejama: <https://mana.latvija.lv/e-adrese/>.

VISS portālā ir publicēta informācija par e-adreses baneriem, ko iestādes var ievietot savā vietnē vai kādā citā resursā. Aicinām skatīt VISS portāla sadaļā "[E-adreses dokumentācija](#)" zem virsraksta "JAUNUMS! ārēja saite, kas norāda uz konkrētu adresātu (iestādi)", kur ir pieejami divi funkcionējošu baneru paraugi. Uzspiežot uz banera, lietotājam tiktu piedāvāts autentificēties portālā latvija.lv un rakstīt e-adreses ziņojumu.

Tehnisko e-adreses atbalstu var saņemt Valsts reģionālās attīstības aģentūrā – tālr. 66155505; atbalsts@vraa.gov.lv.

Informācija par **eParaksta lietošanu un pieejamajiem pakalpojumiem** ir pieejama šeit: <https://www.eparaksts.lv/lv/>:

- eID karte ar aktivizētu e-parakstu (izsniegti PIN kodi);
- mobilā lietotne "eParaksts mobile" (identitātes apliecināšanai) un "eParakstsLV" (dokumentu e-parakstīšanai);
- "eParaksts" karte (juridiskām personām un iestādēm).

Lūgums pašvaldībām informēt savas iestādes, lai saziņu ar iedzīvotājiem pēc iespējas būtu iespējams veikt attālināti, tādējādi nodrošinot augstāku valsts un pašvaldību pakalpojumu pieejamību un kvalitāti iedzīvotājiem.

1. pielikumā atradīsiet informāciju par dažādiem digitālajiem risinājumiem valsts un privātpersonu saziņai.

Āris Dzērvāns,
VARAM valsts sekretāra vietnieks
informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jautājumos

Virtuālais asistents informācijai par Covid-19

Latvijas iedzīvotājiem ir pieejams jauns veids, kā iegūt drošīcāmī informāciju par Covid-19, – virtuālais asistents jeb [Covidbots](#), kas atbild uz biežākajiem jautājumiem saistībā ar Covid-19, nodro-

šinot vieglu pieeju uzticamai un operatīvai informācijai, nepārtraukti turpinot mācīties un apgūt jaunas tēmas. Datubāzē ir apkopotas vairāk nekā 200 atbildes no Ministru kabineta, Veselības ministrijas, Slimību profilakses un kontroles centra, Izglītības, Kultūras, Ekonomikas un citu ministriju sniegtās informācijas.

Virtuālais asistents jeb *Kovidbots* ir pieejams vietnē [covidbots.lv](#), un ikviena valsts vai pašvaldības iestāde, kas to vēlas, aicināta ievietot to savā vietnē.

Iedzīvotāju informēšanai virtuālo asistentu savās vietnēs izvieto arī Latvijas pašvaldības – Valmiera, Alūksnes, Smiltenes Strenču novads un citi. Šobrīd visaktīvāk jautājumus *Kovidbotam* uzdod Valmieras iedzīvotāji.

Rosina palielināt pašvaldību iespējas aizņemties jaunu bērnodārzu būvniecībai vai esošo paplašināšanai

Foto: Egons Zīverts

31. martā valdība izskatīja Finanšu ministrijas (FM) sagatavotu informatīvo ziņojumu par pašvaldību aizņēmumiem jaunas pirmsskolas izglītības iestādes (PII) būvniecības vai esošas PII paplašināšanas

investīciju projektiem. Tajā piedāvāts palielināt pašvaldību 2020. gada aizņēmumu limitu par 7 miljoniem eiro jaunu bērnodārzu būvniecībai vai esošo paplašināšanai. Limita palielināšanas galvenais mērķis ir mazināt rindas uz vietām bērnodārzos.

Pašvaldību iesniegtos pieteikumus izvērtēs VARAM. Ir panākta vienošanās, ka prioritāri tiks atbalstīti augstas gatavības projekti.

Ņemot vērā jautājuma svarīgumu, FM piedāvā arī vidējā termiņā (2021. un 2022. gadā) ieplānot šim mērķim pašvaldību aizņēmumu palielinājumu 7 miljonu eiro apmērā ik gadu. Tāpat ministrija gatava diskutēt arī par papildu finansējumu aizņēmumu veidā šim mērķim, ja redzēs, ka pašvaldības iesniedz kvalitatīvus, ekonomiskus projektus par samērīgām izmaksām, kas spēj īsā laikā atrisināt rindu problēmu bērnodārzos.

Anna Mileika,
Finanšu ministrijas
Komunikācijas departamenta vecākā referente

Izsludināts 2020. gada LIFE programmas uzsaukums

2. aprīlī Eiropas Komisija (EK) izsludinājusi pieteikšanos LIFE programmas projektu konkursam Vides un Klimata pasākumu apakšprogrammās.

Ņemot vērā globālo situāciju cīņā ar *Covid-19*, EASME (Eiropas mazo un vidējo uzņēmumu izpildaģentūra) 2020. gada konkursā ievieš vairākas būtiskas izmaiņas, vienlaikus pēc iespējas saglabā līdzšinējās procedūras, cenšoties atvieglot projektu sagatavotāju darbu ārkārtas apstākļos.

Galvenās izmaiņas šāgada konkursā:

- visi iesniegšanas termiņi tiek pagarināti par vienu mēnesi;
- papildus jau esošajām iespējām konsultēties ar LIFE atbalsta vienību projektu pieteicējiem būs pieejamas konsultācijas ar EASME pārstāvjiem;
- privātām organizācijām un uzņēmumiem vairs nav pienākums izsludināt atklātus konkursus līgumiem, kuru summa pārsniedz 135 000 eiro;
- tiek atļauti nelieli granti trešajām personām, kas piedalās projektu īstenošanā.

EK savā paziņojumā uzsver, ka tiks īpaši novērtēti projekti, kuri papildus tiešajiem mērķiem varētu sniegt ieguldījumu arī kopējā ES noturībā pret līdzīgām krīzēm nākotnē, palīdzētu nostiprināt sabiedrības veselību un veicinātu uzņēmēju spēju attīstīties un pielāgoties mainīgiem apstākļiem.

Lai gan programmas primārie mērķi – vides un klimata aizsardzība – joprojām ir prioritātes, katram projektam ir iespēja savā veidā piedalīties kopējā darbā.

Tiek apsvērtas vēl citas izmaiņas, kas varētu atvieglot projektu iesniegšanu, tāpēc projektu rakstītājiem ieteicams rūpīgi sekot līdzi jaunumiem gan Eiropas Komisijas, gan LIFE atbalsta vienības mājaslapās.

Tomēr galvenās ar uzsaukumu saistītās lietas paliek nemainīgas.

- Vides apakšprogrammā tiek izmantota divpakāpju pieteikšanās sistēma: līdz jūlija vidum iesniedzama aptuveni 10 lapas gara projekta koncepcija, kurā aprakstīta vides problēma, projekta mērķi, būtiskākās aktivitātes un rezultāti, un labāko koncepciju autorus aicinās iesniegt pilno projektu pieteikumu līdz 2021. gada februārim.
- Klimata pasākumu apakšprogrammā tiek saglabāta pieteikšanās ar pilnu projekta iesniegumu, kas jāiesniedz līdz 2020. gada 6. oktobrim.

Gan pilno projektu, gan koncepciju iesniegšana notiek elektroniski, izmantojot sistēmu eProposal.

Projektu un koncepciju pieteikšanas termiņi EK:

Prioritārā joma	Koncepciju iesniegšanas termiņš	Pilnā pieteikuma iesniegšanas termiņš	Rezultāti
Klimats	Koncepcija nav jāiesniedz	202. gada 6. oktobris	2021. gada jūnijs
Vide un resourcefektivitāte	2020. gada 14. jūlijs	2021. gada februāris	2021. gada jūnijs
Daba un bioloģiskā daudzveidība	2020. gada 16. jūlijs	2021. gada februāris	2021. gada jūnijs
Vides pārvaldība un informācija	2020. gada 16. jūlijs	2021. gada februāris	2021. gada jūnijs

Vairāk informācijas meklējiet vietnē www.life-programma.lv, sadaļā "Projektu pieteicējiem", vai vēršoties pie LIFE Atbalsta vienības speciālistiem – <https://lifeprogramma.lv/lv/kontakti>.

Gatavojoties projekta iesniegšanai, aicinām piedalīties Eiropas Komisijas rīkotajā virtuālajā **LIFE informācijas dienā**, kas norisināsies **30. aprīlī** un ir paredzēta visiem, kas piedalīsies šāgada uzsaukumā.

dzēta visiem, kas piedalīsies šāgada uzsaukumā.

CAP LIFE LAT komanda

Uzticības tālrunis 116111 palīdz krīzes skartajām ģimenēm

**Uzticības tālrunis
116111** palīdz krīzes
skartajām ģimenēm

Seko oficiālajai informācijai
#PaliecMājās

Ārkārtējās situācijas laikā Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija (VBTAI) īpaši aicina bērnus un vecākus izmantot bērnu un pusaudžu uzticības tālruņa **116111** piedāvāto bezmaksas psiholoģisko palīdzību, kas ir pieejama visu diennakti. Krīzes laikā, kad izjaukts ierastais dzīves ritms un jāievēro dažādi ierobežojumi, daudzi jūt spriedzi. Lai izvairītos no tās sekām, psihologa konsultācija ir viena no efektīvākajām metodēm.

Bērnu un pusaudžu uzticības tālrunis 116111 turpina darbu diennakts režīmā.

Tiešsaistes konsultācijas jeb čats darbojas darb dienās no plkst. 12 līdz 20, tas ir bezmaksas un anonīms (meklē čata lodziņu iestādes mājaslapas www.bti.gov.lv labajā apakšējā stūrī!).

Palīdzību un atbalstu iespējams saņemt arī no VBTAI Konsultatīvās nodaļas.

VBTAI informēs ģimenes par psihoemocionālās palīdzības un atbalsta iespējām

8. aprīlī plkst. 10 VBTAI rīkos **tiešsaistes translāciju**, kurā jomas eksperti informēs vecākus par psihoemocionālās palīdzības un atbalsta iespējām ģimenēm ārkārtējās situācijas laikā.

Pasākuma dalībnieki pastāstīs par jau pieejamajām atbalsta formām ģimenēm un bērniem, sniegs ieteikumus vieglākai ārkārtējās situācijas radīto emocionālo problēmu pārvarēšanai, kā arī informēs par turpmāko sadarbību problēmu apziņāšanā un risināšanā.

Translācijā piedalīsies VBTAI Konsultatīvās nodaļas vadītāja **Inga Gulbe** (par Konsultatīvās nodaļas atbalstu vecākiem un uzticības tālruņa atbalstu bērniem un vecākiem), Labklājības ministrijas pārstāve **Kristīne Veispale** (par sociālo atbalstu ģimenēm ar bērniem), nodibinājuma "Centrs Dardede" Valdes locekle **Laila Balode** (par bērnu pozitīvo disciplinēšanu) un Latvijas Autisma apvienības priekšsēdētāja **Līga Bērziņa** (par vecāku darba un bērnu mācību procesu mājas apstākļos).

Translācija būs skatāma VBTAI un ziņu aģentūras LETA vietnē, kā arī Labklājības ministrijas un VBTAI *Facebook* kanālos.

Taivo Trams,
VBTAI Administratīvās nodaļas vadošais eksperts
(struktūrvienību sadarbības un stratēģiskās
plānošanas nodrošināšanā)

Atbalsti savējos!

Projektā latvijaradits.lv izveidota sadaļa "Atbalsti savējos attālināti", kur tiek apkopota informācija par Latvijas uzņēmējiem, kuri šobrīd nodrošina pārtikas un nepārtikas preču piegādi un kuriem ir e-veikali un pasūtījumu nosūtīšana.

Pašvaldības tiek aicinātas atbalstīt šo projektu.

Vairāk informācijas [šeit](#) un [2. pielikumā](#) un [3. pielikumā](#).

*Dagnija Slavinska,
vadošā projekta radītāja*

"BaltCap" pašvaldībām ziedo aizsarglīdzekļus

Līdz ar Covid-19 straujo izplatību pasaulē dažādi dezinfekcijas un aizsarglīdzekļi kļuvuši par deficīta precī. Arī Latvijā joprojām ļoti aktuāla ir aizsarglīdzekļu iegāde dažādu profesiju darbiniekiem, lai pasargātu viņus no inficēšanās. Tāpēc uzņēmums "BaltCap" pēc savas iniciatīvas ziedos pašvaldībām (sociālajiem darbiniekiem, kārtības sargiem

u. c.) nepieciešamos aizsarglīdzekļus, tos iegādājoties un piegādājot uz Latviju.

LPS ir apzinājusi pašvaldības, kurām vajag atbalstu, un apkopojusi vajadzības. "BaltCap" kopā ar partneriem šobrīd savākuši 125 000 eiro aizsarglīdzekļu iegādei un nodrošināšanai pašvaldībām. Paredzētās preces plānots piegādāt no Eiropas, nevis Ķīnas.

Kopumā pieprasījums ir par:

- * 20 000 KN95 masku,
- * 80 000 cimdu,
- * 7000 bahilu,
- * 3000 briļļu.

Paredzēts, ka pirmā aizsarglīdzekļu piegāde būs aprīļa vidū, un tās nogādās konkrētām pašvaldībām.

Labdarības akcija "Dāvini medu mediķiem un NMPD!"

Latvijas Bīskopības biedrībā (LBB) pēc bīskopes Ivetas Fricsones ierosinājuma 23. martā tika izsludināta labdarības akcija "Dāvini medu mediķiem un Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam!", uz kuru atsaukušies 148 Latvijas bīskopji.

Labdarības akcijas mērķis ir atbalstīt Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestus un mediķus, kuri šajā saspringtajā laikā strādā paaugstināta riska apstākļos un visvairāk ir pakļauti inficēšanās riskam ar Covid-19. Tādā veidā Latvijas bīskopji vēlas atbalstīt mediķus, kas rūpējas par mūsu iedzīvotāju veselību.

Kopā biškopji no visas Latvijas ir sarūpējuši 2197 kg medus, kas, iesaistot LBB nodaļu vadītājus un aktīvus biškopjus, tiks nogādāts Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam un slimnīcām

visā Latvijā.

Žanna Gutova,
Latvijas Biškopības biedrība

Par atbalstu sievietēm un ģimenēm

Dūlas

Latvijas Dūlu apvienība

Dūlas, apzinoties ārkārtas situācijas ierobežojumus, apkopojušas informāciju (sk. **4. pielikumu**) par savām tiešsaistes aktivitātēm – atbalsta grupām,

tiešsaistes kursiem un konsultācijām. Šī informācija būs ļoti noderīga sievietēm, kas gatavojas dzemdībām vai tikko laidošas pasaulē mazuli.

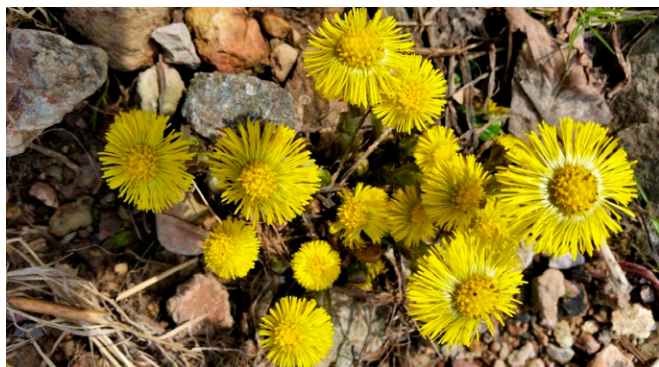
Plašāk šeit: www.dulas.lv.

Kristīne Gaugere,
Latvijas Dūlu apvienības Valdes locekle

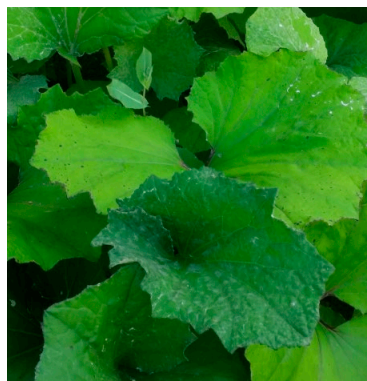
LIELDIENĀS – DABĀ!

Liieldienas ir svētki, kas saistās ar sauli un pavasara atnākšanu, ko katram gribas izbaudīt, esot dabā raibā pulkā kopā ar saviem mīļajiem, radiem, draugiem. Tomēr šogad Liieldienas sagaidām īpašos apstākļos. Protams, ir skumji, ka izpaliks tradicionālās kopāsanāšanas, tomēr būsim atbildīgi, lai nākamajā gadā atkal Liieldienās varam rīkot olu kaujas, kopīgas šūpošanās, piknikus, pārgājienus – ko sirds vēlas.

Lai gan populārākās dabas takas un objekti ir slēgti un visi esam aicināti ievērot sociālo distancēšanos, tas nenozīmē, ka arī vienatnē, divatā vai tikai ģimenes lokā dabā ārpus plaši zināmām vietām nebūtu ko redzēt. Varbūt ir vērts uzmanīgāk aplūkot un padomāt gan par labi zināmām, gan mazāk pazīstamām dabas vērtībām, kam ikdienā parasti paskrienam garām, īpaši nepievēršot uzmanību?

Marta beigās un aprīlī tik ļoti gaidām pavasari un sauli debesīs. Šajā laikā parādās arī daudz mazu saulīšu uz zemes: uzzied **parastās mällēpes** – viens no pirmajiem pavasara vēstnešiem. To dzeltenais paklājs mežmalās, grāvmalās, gar ceļiem priecē acis. Mällēpes jau izsenis, kopš Senās Romas laikiem, ir zināmas kā ārstniecības augs, ko savā praksē kā pretklepus līdzekli plaši lietoja Dioskorids, Plīnijs un Hipokrāts. Ne velti tā zinātniskais nosaukums ir *Tussilago* – no latīņu "tussis", klepus. Arī pie mums tautas medicīnā mällēpes bieži ir sviedrēšanas un krūšu tēju sastāvdaļa. Lietojot iekšķīgi klepus ārstēšanai, tās mīkstinās klepu un atvieglos stāvokli; lietojot arī ādas slimību ārstēšanai – mīkstinās ādu. Mällēpju uzlējumu var lietot arī matu skalošanai, tādējādi padarot matus mīkstākus. Tomēr jāņem vērā, ka mällēpesniecīgos daudzumos satur pirozolīna alkaloīdus, kam var būt kancerogēna ietekme, tāpēc dažās valstīs mällēpes atļauts lietot tikai pēc speciālistu norādījumiem.

Pēc mällēpju noziedēšanas izaug to lapas – lielas, olveidīgas, ar tumši zaļu virspusi un tūbainu

apakšpusi. No tā radies mällēpju krieviskais nosaukums – “Мать-и-мачеха” (latviski – māte un pamāte), jo, pieliekot mällēpju lapām plaukstu, pēc sajūtām viena to puse liekas vēsa (pamāte), bet otra – silta (māte).

Aprīlī un maija sākumā ēnainos, vidēji mitros mežos, strautu gravās, izcirtumos un krūmājos var ieraudzīt nelielu krūmu, kas zied skaisiem, sārtiem ziediem, nedaudz atgādinot ceriņu ziedus, tādēļ tautā dažkārt to dēvē par meža ceriņu. Tiesa, ar ceriņu šim augam nav nekādas radniecības:

tā ir **parastā zalktene**. Domājams, ka zalktenes nosaukums cēlies no čūskas vārda, kam, tāpat kā šim augam, tīk mitri un silti augšanas apstākļi. Savukārt ģints nosaukums *Daphne* dots par godu grieķu mītu varonei nimfai, upes dieva meitai, kuru iemīlējis grieķu un arī romiešu dievs Apollons.

Zalktenei lapas izplaukst tikai pēc noziedēšanas, savukārt koši sarkanās ogas nogatavojas jūlijā. Tautas medicīnā parastā zalktene ir populārs augs. Augļu novārījumus un nostādinājumus rekomendē kā caureju veicinošu un drudzi mazināšu līdzekli. Izvilķumus, ekstraktus un ziedes lieto arī kā prettārpu līdzekļus, pret klepu, zobu sāpēm, rīkles un gremošanas trakta audzējiem, kuņģa vēzi, dizentēriju, dzelteno kaiti. Tomēr ar šo līdzekļu izmantošanu vajadzētu būt īpaši uzmanīgiem, jo zalktene ir ļoti indīgs augs, viens no indīgākajiem Latvijā, īpaši augļi un miza.

Latvijā savvaļā aug daudz ārstniecības un aromātisko augu sugas ar augstu tirgus potenciālu, tādēļ Latvijas zinātnieku un praktiķu komanda no Vides risinājumu institūta, SIA “Field and Forest” un Latvijas Organiskās sintēzes institūta pēta tradicionālās zināšanas par šīm sugām, izvērtē to piemērotību komerciālai audzēšanai un veic drogu ķīmiskā

sastāva analīzi, jo tām ir augsts pieprasījums farmācijas un kosmētikas rūpniecībā, arī mällēpei un zalktenei.

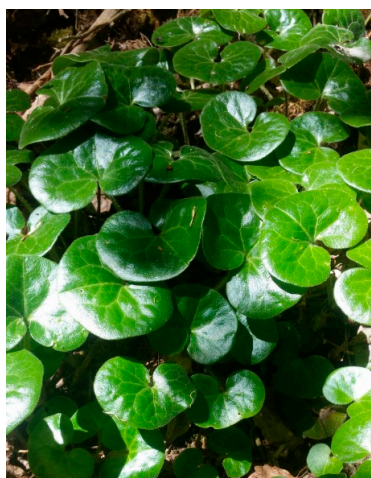
Krūmājos, lapkoku un jauktos mežos (īpaši baltalksnājos), sevišķi upju ielejās, bieži vien nezinot paejam garām vēl vienam pavasara vēstnesim, no pirmā acu skata pavisam necilam augam – **muskusa bezslavītei**. Tomēr ir vērts rūpīgāk ieskatīties tās īpatnējā ziedā, ko veido neparasta galviņveida ziedkopa, kurā četri ziedi ir krusteniski pretēji, bet piektais ir kā vāciņš.

Augam un tā ziediem ir muskusam līdzīga smarža, ko tas izstaro vakarā, kad nokrīt rasa. Muskuss ir juteklisks aromāts, viens no afrodīzijiem, tā nosaukums cēlies no latīņu vārda ar nozīmi “oliņa” vai “sēklinieku maisījums”. Šo vielu izdala dažu dzīvnieku sugu tēviņi mātīšu pievilināšanai.

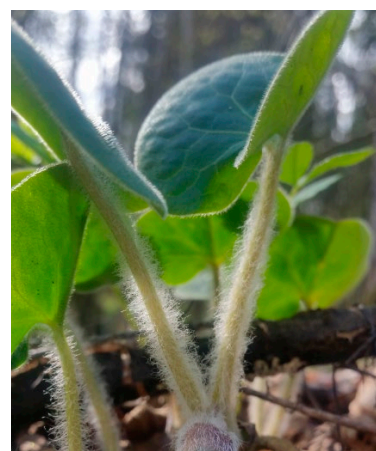

Viens no krāšņākajiem pavasara augiem ir **ārstniecības lakacis**, kas aug dažādos mežos, gravās un krūmājos. Ziedi sākumā ir sārti, vēlāk zili, tādēļ bieži ziedkopā kopā var redzēt gan zilus ziedus, kas izplaukuši agrāk, gan rozā vēlāk izplaukušus ziedus. Šāds fenomens dabā nemaz bieži nav sastopams. Augs satur retus mikroelementus, tādus kā vanādiju, titānu, sudrabu, niķeli un varu.

Kopš seniem laikiem lakačus pielieto plaušu slimību ārstēšanai, par ko liecina arī auga latīniskais nosaukums *Pulmonaria*, jo "pulmo" latīniski nozīmē – plauša. Šā auga novārījumu lieto arī gremošanas traucējumu, caurejas novēršanai, hemoroīdu gadījumos, arī aknu un nieru slimībām. Šis augs satur tādu aktīvu mikroelementu kompleksu, kas stimulē asinsradi, to pielieto mazasinības ārstēšanai, insulta, infarkta, kāju artēriju sašaurināšanās ārstēšanai un profilaksei, kā arī diabēta radīto komplikāciju novēršanai un attālināšanai. Lakaču sulu lieto noberzumu un ievainojumu apmazgāšanai, kakla skalošanai. No jaunajām lakača lapām var gatavot vitamīnu salātus, zupas, biezeņus.

Parasto kumelpēdu pazīst daudzi. Šā auga lapas atgādina zirga pēdas nospiedumu. Kumelpēdas lielās, tumši zaļās, spīdīgas lapas krūmājos, ēnainās strautu un upju krastu gravās ir labi pamanāmas, dažreiz to ir tik daudz, ka tās veido skaidu zaļu paklāju. Tomēr cik daudzi ir redzējuši kumelpēdas ziedu? Tagad ir īstais laiks tos aplūkot. Kumelpēdas sarkanbrūnie ziedi slēpjas nolīkuši pie pašas zemes zem lapām uz īsa kāta. Tomēr tajos ir kaut kas suģestjošs.

Zili violetiem savdabīgas formas ziediem ar garu piesi aprīlī un maija sākumā lapkoku mežos un krūmājos, īpaši upju krastu nogāzēs un gravās, kā arī vecos parkos, zied **blīvgumu cīrulītis**. Maija beigās auga virszemes daļas atmirst, paspējot

Tautas medicīnā kumelpēdu izmanto kā līdzekli alkoholisma ārstēšanai, taču augs satur indīgas vielas, kas bojā aknas, tādēļ ar tā lietošanu būtu ļoti jāuzmanās, gluži tāpat kā ar citiem indīgajiem augiem.

nogatavināt sēklas. Zem zemes saglabājas tikai cīrulīša sakņu gumi, kas ķīniešu medicīnā vairāk nekā 1000 gadus ir izmantoti par pretsāpju, kā arī nomierinošu līdzekli. Blīvgumu cīrulīša sakņu gumi satur arī halucinogēnas vielas. Arī šis ir indīgs augs, tādēļ tā drogu lietošana būtu nopietni jāizvērtē un jākon-

sultējas ar speciālistu.

No šīs sugas ir izveidotas dārzos audzētās dekoratīvo cīrulīšu šķirnes, ko plaši izmanto zālienos.

Pavasārī, tikko nokūst sniegs, dažādu lapkoku (alkšņu, bērzu, lazdu u. c.) mežos, jauktos mežos, krūmājos uz trūdošiem zariņiem var ieraudzīt nelielus koši sarkanus kausiņus. Tā ir viena no pirmajām un arī skaistākajām pavasara sēnēm – **Austrijas agrene**. Dažkārt tā parādās jau ļoti vēlā rudenī, taču lielāka un krāšņāka kļūst pavasarī līdz ar sniega nokūšanu. Austrijas agrene ir ēdama sēne, to var ēst pat jēlu, tomēr tā ir bezgaršīga un mazvērtīga, tādēļ pārtikā to neizmanto. Bet, ja vēlaties skaistu akcentu kādā dekorācijā vai oriģinālu salātu noformējumu, Austrijas agrenes koši sarkanie augļķermeņi šim mērķim kalpos lieliski!

Lai saulainas, priecīgas, izzināšanas bagātas un veselīgas Lieldienas!

Sandra Bērziņa,

LPS padomniece vides aizsardzības jautājumos

Informējam, ka Latvijas Pašvaldību savienībā sanāksmēs fotografē un filmē. Materiāli tiek izmantoti LPS publicitātes vajadzībām internetā un (vai) drukātā veidā. Telpā netiek nodrošināta vieta, kur nefilmē.

Ja vēlaties saņemt e-pastā jaunāko "InfoLoga" numuru, rakstiet uz gunta.klismeta@lps.lv.

Gunta Klismeta, redaktore: gunta.klismeta@lps.lv
Liene Užule, LPS Komunikācijas nodaļas vadītāja,
padomniece sabiedrisko attiecību jautājumos: liene.uzule@lps.lv
Pašvaldībām aktuālu informāciju lasiet arī LPS vietnē: www.lps.lv

